

UČITELJSKI TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja v 1. in 15. dan vsakega meseca, ter stoji za vse leto 3 gold., a za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise vzprejema uredništvo, naročnino in oznanila pa Milic-eva tiskarna v Ljubljani.

Štev. 15.

V Ljubljani, 1. avgusta 1887. l.

XXVII. leto.

Tiho, skromno učiteljevo življenje bodi najplodovitejši vir vzgojevalnemu poučevanju.

Konferenčna razprava pri okrajnem učiteljskem shodu v Postojini v 6. dan jul. 1887. l.

Govoril **Andr. Pernè.**

Da bode „tihu, skromno učiteljevo življenje najplodovitejši studenec vzgojevalnemu poučevanju“ — treba je več faktorjev v poštev jemati, nego se jih na prvi hip more misliti.

Sleherna sila, sleherni klic našega stanú nas kliče k utrudljivemu, vzvišenemu delu: „Poslušajmo! Ohrabrimo se! — Ne le, „kar veleva nam stan — kar more, to mož je storiti dolžan!“ — pravi sloveči naš pesnik Sim. Gregorčič. Sè svojim tihim, skromnim življenjem koristili bodemo v najplodovitejši vir vzgojevalnemu poučevanju; koristili bodemo mladini in ž njo prihodnjemu blagru občine, domovine, države.

Bi se mar reklo: tiho, skromno učiteljstvu živeti — a zraven pa sile v izpolnitev stanovskih dolžnosti opuščati? — Gotovo ne!

Napeti nam je vse sile — in sicer radostno jih napeti v izvrševanje danih nam ukazov višjega oblastva, v izpolnjevanje svojih stanovskih dolžnosti.

To je prvi pogoj v dosego naše stanovne časti, v dosego blagra našega, kojega dvigamo zapisanega na vihrajočej zastavi v dosego ljudske izomike.

Tiho, skromno učiteljuje národní učitelj, ako on 1. vse svoje sile z radostjo blagruje svojemu vzvišenemu poklicu. Kdor le deluje iz samoljubja, sebičnosti, ta opusti le preurno svoje „skromno“ delovanje, kakor hitro ga nihče ne opazuje, ali pa če mu gola dobičkarija nikake goljufive lučice ne prižiga.

Vse moči so od Boga; torej: „Spoštujmo sami sebe! Bodimo zvesti! Zaupajmo v Boga! Varujmo se slabega!“

Kdor bi le zarad kruha delal, a ne mislil na vestno izpolnitev svojih stanovskih dolžnostij, ne imel bi vnetosti, vestnosti, tudi ne pospeševanja občnega blagra pred očmi.

Kakó, ako bi vsi tako mislili? Kákšno stanje? Kak pogled? — Tiho, skromno živeti — se pravi: delati, izpolnovati vzvišena božja dela.

Naš poklic je pogoj naši družbinski veljavi. Delavnost nam pridobiva pravo vrednost. Kdor je torej zvest svojemu blagemu mišljenju, vztrajen v delovanji svojega vzvišenega poklica, pridobil si je zadovoljnost, skromnost, blagovoljnost v tihej sreči vzgojevalnega poučevanja. Iz malega izraste veliko. To

nam kaže ozir v naravo — k rastlinam, živalim; tako tudi pri ljudeh: iz otroka postane mož.

V kar se mi sedaj delovaje trudimo, je le stopinja k večjemu. Zlobnež tega o sebi ne more reči.

Zatorej ima učitelj-vzgojevalec pri svojem tihem, skromnem življenju tolažilo pri zaničevanju, upanje pri težavah, veselje v vnanjih bridkosti. Stoječi v službi človeške mladine pletemo si venec na trnjevi poti, kamor zaupno pogleda na párah trpin.

2. Drugi pogoj tihemu, skromnemu učiteljevemu življenju bi bil tá, da smo se svojimi sočlovečáni, v kolikor bi višje dolžnosti našega vzvišenega stanu škode trpeti ne imele, v lepem soglasji.

Ljudje so, kakor nas uči vsakdanja izkušnja, jako različni po temperamentu in značaju.

Treba je, ker imamo dolžnost in moramo ž njimi vkupno živeti, da, ako si želimo ohraniti mirno in skromno življenje v dosego najplodovitejšega studenca vzgojevalnemu poučevanju, da si jih ogledujemo kakor so in da se jim semtertja v pripravno obližje stavimo. To se zgodi, ako premagujemo samoljubje in občutnost pri malenkostih ter potrpimo male slabosti in se skažemo prijenljive.

Dalje, da nezaslužene, škodljive sodbe nekako možato preziramo; da poiščemo ne le senčnatih, ampak tudi jasnih, lepših strani pri svojih bližnjih. Ako bodedo primorani druge grajati, storimo to raji z dobrodejno milobo; vsaj imamo vsi kake slabosti, svojstva ali kake „muhe“, katere si voščimo, da jih tudi drugi z nami vred prenašajo. Taka prijenljivost, taka miloba v grajanji lepšala nam bode gotovo življenje, ki se bode v našem obližji tiho, skromno imenovalo.

Vera, nevsahljivi studenec najplodovitejšemu vzgojevalnemu poučevanju, človeka opéra, uči nas dolžnosti, bližnjega ljubiti.

3. Vsem pa ne moremo dopasti. Tudi ta resnica naj bode tolažba tihemu, skromnemu življenju učiteljevemu.

Istina je: učitelj ne ustreza vsem učencem, umetelnik tudi ne slehernemu ocenjevalcu, postavodajalec tudi ne vsem podanikom. „Vsem dopasti je stvar velike sreče!“ — pravi Jakob Balde. Sam naš Odrešenik govori: „Nihče ne more dvema gospodoma služiti“. Bogu dopasti je največja zasluga. Stori prav, ne boj se nikogar!

Tiho, skromno življenje naj nam bode spodbuda v dosego višjih namenov; kajti posvetna čast je ledena gâz, — danes te hvalijo, jutri grajajo.

4. Zakaj je tiho, skromno življenje učiteljevo najplodovitejši vir vzgojevalnemu poučevanju? Vsaka starostna dóba, vsaki spol, vsaki stan ima za-se važne čednosti in napake.

Tiho, skromno življenje učiteljevo ima biti najplodovitejši vir vzgojevalnega poučevanja, iz katerega naj njemu izročena mladina zajema, zato ker

- a) poslednja še v mnogih obzirih prizanesljivosti potrebuje,
- b) istotako pomoči drugih v največi meri,
- c) ker se skromnost krotkemu, vedremu osebju mladine najbolj podá in
- d) ker pridobitev vsake druge čednosti jako pospešuje.

Mladina postane pouku pridobljiva, dobremu svétu ubogljiva, drugim čednostim občutljiva; nasproti so jej slabi studenci, kakor: zgodnja razvajenost, nevarno in smešno modrikanje in obžalovanja vredna nevednost.

Tiho in skromno življenje je kinč učitelju-vzgojevalcu, kinč njega varstvu izročene mladine.

„Vzgledi resnično velikih mož vseh dob bili so tihega, skromnega značaja, polni čednosti, torej gizdavej samoljubnosti neprihodni“. (Sokrat.)

Mislimo na vzgled, kojega so nam sin Najvišjega in ž njim apostoli zapustili: Ljudska šola bodi vzgojevališče vere in čednosti — a ne ognjišče nevošljivosti, sovraštva in slabega obrekovanja. Zato pa:

„Tiho, skromno teci nam življenje,
Vzgoji, uku plodoviti vir!
Izgubiš, da ure ne nobene
Veri, čednosti bogati tir.“ —

Zgodovina pedagogije.

(Dalje.)

Potem ko se je Rousseau bavil nekaj časa v rojstnem mestu Genevi in se povrnil zopet v protestantsko cerkev, da je dobil tam zopet meščanske pravice, podal se je kmalu z nova v Pariz, kjer je spisal svoja najimenitnejša dela: „Društveni dogovor“ in „Emil“ ali „o vzgoji“. V prvem delu brani prirojene pravice človeška. Mej drugim veli: „Človek se je rodil svoboden; ne biti svoboden, pomeni, odreči se vsem pravicam in dolžnostim človečanstva. — Suveren ni vladar, ampak národ, od katerega je vladar prejel svojo neovrgljivo moč. „Národ se ne more prevariti. Vladar je torej samo pooblaščenec državljanov, v katerih imenu vlada; ustava in zakoni so samo društveni dogovori, s katerimi so zagotovljene vsakemu njegove pravice“. — To delo je bilo evangelij veliki francoski revoluciji.

V „Emilu“ je Rousseau razvil svoje pedagogijske nazore. Pa radi tega dela, posebno radi uvoda, v katerem je bilo „veroizpovedanje savojskega vikarja“, imel je mnogo neprilik. Pariški nadškof je delo preklel, a parlament je odločil, da se sežgè, pisatelj pa da se v ječo vrže in zapleni vso njegovo imetje. Rousseau je pa mej tem pobegnil na Švicarsko, kjer se je mudil na raznih krajih. Povrnivši se na Francosko, umrl je l. 1778.

„Emil“ je pripovedka, v kateri nam Rousseau predstavlja, kako se je izmišljeni vzgojenec Emil vzrejal. Deli se na pet glavnih delov primerno najznamenitejšim dóbam deškega razvitka tako, da govori prvi del o vzgoji v prvi dóbi, ko dete še govoriti ne zna, drugi del o vzgoji do dvanajstega leta, a tretji o vzgoji do petnajstega leta. Četrty del obseza čas do ženitve, a v petem delu se pripoveduje o vzgoji Emilove žene Sofije. Emila vzgojuje domači učitelj do petindvajsetega leta. Po naravnem zakonu in po Rousseau-ovem mnenju je treba, da se za vzgojo dece brigajo roditelji. Ali očetje so navadno preobloženi z drugimi posli, a matere da večinoma nimajo sposobnosti, ki so pri vzgoji potrebne. Rousseau-ov Emil je razen tega brez starišev, zato mora nekdo skrbeti za njegovo vzgojo.

Temeljno načelo Rousseau-ove pedagogije je naravnost. Po njegovem mnenju je človek od narave dober. „Vse je dobro, kadar izide iz roke Stvarnikove, a vse se spači v človeških rokah“, to je bilo njegovo geslo. Kar je slabega v človeku, to je po njegovem mnenju prišlo od zunaj vanj. Po vsem takem hoče Rousseau, da bi bila vzgoja skozi in skozi negativna, t. j., da se vse odvrne, kar bi utegnilo zavirati naravni razvitek gojenca ali ga napeljati na kriva pota.

Za glavno nalogo vzgoje postavlja Rousseau človečnost. Občna naloga je pòstati pravi in pošten človek, in kdor je za to nalogo dovoljno vzgojen, ta more vse ostale naloge, ki se dajo združiti ž njo, dobro izvrševati. — Narava ne stvarja ne knezov, ne bogatinov, ne velike gospode. „Ako vzgojujete človeka samo za en stan, storite ga ne-